

employees of practical units of the National Police of Ukraine revealed the following problems – the imperfection of administrative legislation and the lack of unified approaches to understanding its individual provisions, which resulted in a number of enforcement problems in the activities of the police in general, and the patrol police in particular. In turn, the scientific potential of employees of higher educational institutions with specific educational conditions can provide scientific and methodological assistance, namely, to systematize the corresponding problems and work out ways to solve them. The indicated, in our opinion, can be implemented in such main directions: to develop legally sound algorithms for the actions of police patrol police in complex ambiguous situations that in the future can acquire official status as appropriate methodological recommendations (including at the regional level); during refresher courses for patrol police officers, which are systematically conducted in such higher education institutions, introduce a number of disciplines or individual topics within which to interpret current administrative law that directly relates to the work of patrol police.

Received 19.11.2019

УДК 351.75

Дар'я Андріївна КРАВЕЦЬ,

слухач 1 курсу магістратури факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Володимир Валерійович КОРНІЄНКО,

доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Тотальна дискредитація органів внутрішніх справ після подій Революції Гідності зумовила кризу легітимності усієї правоохоронної системи України. Саме в цих умовах почали

з'являться організації, які спробували «демонополізувати» право держави на забезпечення громадського порядку. Розглянемо, які ж виклики, що постали перед Національною поліцією у зв'язку з діяльністю окремих громадських формувань з охорони громадського порядку.

Відсутність дієвих механізмів контролю. Хоча Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону» [1] наголошує на тому, що координація діяльності таких формувань здійснюється місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування, а організація, спрямування та контроль їх повсякденної (оперативної) діяльності відбувається з боку органів Національної поліції, на практиці між поліцією та цими формуваннями часто не тільки відсутня взаємодія, а навіть мали місце непоодинокі випадки сутічок. Надмірна самостійність подібних формувань створює істотну загрозу громадському порядку, інколи перетворюючи громадські формування з охорони громадського порядку на спосіб надання легального вигляду «приватним арміям» та парамілітарним організаціям, створеним зі злочинною метою.

Причиною цього слід вважати недосконалість та невідповідність викликам сьогодення положень вищезгаданого закону, а саме – відсутність дієвих механізмів контролю та нагляду за діяльністю громадських формувань з охорони громадського порядку. Саме на встановлення таких механізмів і мають бути спрямовані зміни у законодавстві.

Зокрема, на нашу думку дієвим заходом може стати встановлення кримінальної відповідальності за перевищення повноважень членом громадського формування з охорони громадського порядку. Більше того, такий крок є цілком логічним, зважаючи на те, що Кримінальний Кодекс України встановлює відповідальність за опір члену громадського формування з охорони громадського порядку (ст. 342 КК України), за посягання на його життя (ст. 348 КК України) [2], не встановлюючи при цьому відповідальності для члена громадського формування за правопорушення з його боку. Подібні зміни могли б надати працівникам Національної поліції необхідні важелі впливу для попередження та припинення протиправної діяльності членів громадських формувань з охорони громадського порядку, захистити громадян від свавільного застосування сили та самосуду.

Окрім того, вважаємо за необхідне передачу повноважень щодо видачі посвідчень члена громадського формування з охорони громадського порядку органам поліції – це сприятиме посиленню контролю з боку правоохоронних органів за кількісним та якісним складом таких формувань, попередить потенційні зловживання пов'язані з видачею посвідчень.

Анонімність. Українське законодавство передбачає обов'язок члена формування з охорони громадського порядку під час виконання обов'язків носити нарукавну пов'язку та особисте посвідчення члена такого формування. Але в реаліях фактично унеможлиблюється будь-яка ідентифікація особи, що є членом формування з охорони громадського порядку. На нашу думку, засоби ідентифікації членів подібних громадських формувань мають бути переглянуті. Вважаємо, що дієвою заміною застарілих нарукавних пов'язок може стати встановлення обов'язку носити нагрудний жетон з індивідуальним номером при виконанні обов'язків (за аналогією з працівниками поліції).

Мілітаристський характер. Діяльність формувань з охорони громадського порядку нерідко супроводжується непропорційним застосуванням сили, самосудом та іншими суттєвими порушеннями прав людини. Дослідник Пітер Краска зауважує, що мілітаризація теоретично може узгоджуватись із рамками діяльності поліції, що орієнтується на громаду. Це пояснюється тим, що громада нерідко схильна формувати запит на жорсткі дії органів правопорядку. Цей ефект отримав неформальну назву «dark-side of community policing» [3, с. 144]. Проте ці прояви кардинально суперечать таким принципам діяльності Національної поліції, як верховенство права, дотримання прав і свобод людини, а тому мають попереджуватися та припинятися органами поліції.

Крім вищезгаданих проблем, окремі автори також звертають увагу на зловживання, пов'язані з отриманням та використанням спеціальних засобів [4], а також з отриманням фінансування із бюджетних коштів [5, с. 9].

Підсумовуючи вищевикладене слід зазначити, що лише спільні дії органів законодавчої та виконавчої влади сприятимуть належній реалізації концепції “community policing” в діяльності Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : закон України від 22.06.2000 № 1835-III :

ред. від 04.11.2018 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14> (дата звернення: 17.11.2019).

2. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III : ред. від 18.10.2019 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 17.11.2019).

3. Права людини в діяльності української поліції – 2017 : аналіт. звіт / за заг. ред. Є. О. Крапивіна. Київ : Софія-А, 2018. 208 с.

4. Маляр А. Охрана общественного порядка как тест для полиции и общества. *Украинская правда*. 2018. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/columns/2018/01/31/7170109/> (дата звернення: 17.11.2019).

5. Крапивин Е. А., Каменев М. В. Общественные формирования по охране правопорядка в Украине: тенденции и угрозы для прав и свобод человека : аналіт. зап. (сентябрь 2018). Киев : Асоц. УМДПА, 2018. 28 с.

Одержано 19.11.2019

УДК 343.163

Маргарита Андріївна КРИВОРОДЬКО,

курсант групи Ф1-203 факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ольга Юріївна КИРИЧЕНКО,

*доцент кафедри адміністративного права та процесу
факультету № 1 Харківського національного*

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ВИЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА УКРАЇНИ

В юридичній енциклопедії поняття «правовий статус» (лат. status – становище) визначено як «сукупність прав і обов'язків фізичних та юридичних осіб». В Україні він визначається